

Η ιερωσύνη κατά τον Άγιο Σωφρόνιο

/ [Γνώμες](#)

Του Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανασίου

Στις 11 Ιανουαρίου του 1991, μαζί με τον σεβαστό μου γέροντα Ιωσήφ Βατοπαιδινό, βρεθήκαμε από το Άγιον Όρος στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου στο Έσσεξ με μόνο λόγο εξόδου μας εκ του Όρους και μετάβασής μας στην Αγγλία, τη συνάντησή μας με τον αείμνηστο οσιότατον Γέροντα Σωφρόνιο. Είχαμε την ευλογία να μείνουμε δύο μέρες κοντά του και κατ' αυτές είχαμε συναντήσεις το πρωί και το απόγευμα, όπου ο μακάριος Γέροντας μάς ενέπλησε κυριολεκτικά με

τον θεόπνευστο λόγο του.

Εγώ ζήτησα κάποια στιγμή ευλογία να βάλουμε το μαγνητόφωνο στο δωμάτιο της συνάντησης και, όντας τότε νεαρός ιερομόναχος, παρακάλεσα τον Γέροντα να μας πει λίγα λόγια περί ιερωσύνης και περί της προετοιμασίας του ιερέως για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας. Τότε ο γέροντας μάς είπε μεταξύ άλλων τα εξής: «Ο ιερέυς πρέπει να έχει την συνείδηση του Χριστού, του αναβαίνοντας εις τον Γολγοθά διά τη σωτηρίαν όλου του κόσμου. Εγώ έτσι κατάλαβα το αποτέλεσμα της εμφανίσεως του Ζώντος Χριστού εις τον Άγιον Σιλουανό. Η θεωρία αυτή διήρκεσε ίσως λιγότερο από ένα δευτερόλεπτο, και χωρίς να πει κανένα λόγο ο Χριστός, ενεφανίσθη εις αυτόν και του μετέδωσε την ιδικήν του κατάστασιν, ο Χριστός στον Σιλουανό και αυτός άρχισεν, ενώ ήτο προ ολίγου απλούς στρατιώτης, άρχισε να προσεύχεται υπέρ όλου του Αδάμ ως για τον εαυτόν τον: και από εδώ έγω κατάλαβα ότι δεν ήτο στην πλάνη ότι είδε τον Χριστό αλλά ήτο αληθινή η θεωρία, γιατί έγινε αυτό το θαύμα, ότι απέκτησε την συνείδηση της ενότητας του Αδάμ».

Με αυτά τα λίγα λόγια μας έδωσε την ουσία του μυστηρίου της Ιερωσύνης στο πώς δηλαδή ο ιερέυς πρέπει να αποκτήσει τη συνείδηση του Χριστού και να προσεύχεται υπέρ όλου του κόσμου.

Διαβάζοντας κανείς τα ανεπανάληπτα εις βάθος και νοήματα έργα του αγίου Γέροντος, βλέπει πώς τοποθετεί τα πράγματα εξ αρχής στη σω-στή τους θέση. Ιερωσύνη ορίζεται και υπάρχει εκ της Εκκλησίας, διά της Εκκλησίας και εν τη Εκκλησία. Χωρίς την Εκκλησία ή εκτός της Εκκλησίας δεν μπορεί να υπάρξει όχι μόνον ιερωσύνη αληθής αλλά ούτε καν χριστιανισμός. Γράφει περί τούτου στον Μπάλφουρ· «αποτελεί βαθιά πεποίθησή μου (και όχι απλή πίστη) ότι ο χριστιανισμός δεν μπορεί να μην είναι Εκκλησιαστικός, αν εξετάσουμε προσεκτικά την Εκκλησία ως Σώμα Χριστού». «Τι είναι λοιπόν αυτό που μας δίνει η Εκκλησία; Τα μυστήρια: το βά-πτισμα, τη μετάνοια, την κοινωνία, την ιερωσύνη κ.λπ.». Όπως λέγει και ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας «η Εκκλησία εν τοις μυστηρίοις σημαίνεται» και το μυστήριο που ιερουργεί όλα τα άλλα μυστήρια διά της χάριτος του παναγίου πνεύματος είναι το μυστήριο και η χάρις της ιερωσύνης. Αυτή λοιπόν η ιερωσύνη κατά τον Γέροντα είναι το δώρο της Εκκλησίας στην ανθρώπινη φύση που με αυτήν ιερουργούμε τα αγία μυστήρια του Θεού μας.

«Στην Εκκλησία έχω τον ενσαρκωθέντα Θεό με τρόπο ώστε να τρώμε και να πίνουμε τον Θεό, να αναπνέουμε τον Λόγο του. Με το Όνομα Του, τον Λόγο Του, τη δύναμή Του τελούμε τα μυστήρια. Και τα μυστήρια αυτά δεν αποτελούν κάποια απλά μόνο σύμβολα, αλλά αληθινή πραγματικότητα».

Η σφραγίδα της νόμιμης και κανονικής Ιερωσύνης είναι η Εκκλησία. Αυτή κατέχει

την εμπειρία του Χριστού «του αναβαίνοντος εις τον Γολγοθάν διά την σωτηρίαν όλου του κόσμου» και η Εκκλησία μας δίδει αυτόν τον Χριστόν ως τη μεγαλύτερη εμπειρία της ύπαρξής μας «Πιστεύω στον Χριστό. Πιστεύω στον Χριστό. Είμαι δεμένος με την αγάπη του Χριστού. Εμπιστεύομαι μόνο τον Χριστό που γνώρισα στην Εκκλησία», αποφαινεται εκ της εμπειρίας του ο αγνός Γέροντας στον Μπάλφουρ. Έτσι και το έργο της ιερωσύνης είναι το έργο της Εκκλησίας, το έργο του Χριστού για τη σωτηρία του κόσμου. «Η σωτηρία παρέχεται εις τον κόσμον διά της λειτουργικής ιερουργίας, ιδιαιτέρως εις όσους διψούν να δεχθούν την ευλογίαν του ουρανίου Πατρός. Ουδέν ισότιμον ή παρόμοιον υπάρχει προς το έργον του Χριστού διά την απολύτρωσιν του ανθρωπίνου γένους. Εκείνοι δε, εις τους οποίους είναι εμπεπιστευμένη η διακονία της συσταθείσης υπό του Κυρίου Λειτουργίας, βοηθούν τους αδελφούς εν τη πορεία αυτών προς την αθανασίαν.

Εν τη διακονία ταύτη, η Εκκλησία εύχεται ήδη επί δύο χιλιετίας μεριμνώσα, ως ο Απ. Πάυλος, όπως δοθεί εις τους ανθρώπους η αληθής επίγνωσις των αποκεκαλυμμένων υπό του Θεού πραγμάτων, ίνα δυνηθούν ούτοι «καταλαβέσθαι συν πάσι τοις αγίοις τι το πλάτος και μήκος και βάθος και ύψος του υπέρ ημών προαιώνιου σχεδίου του Δημιουργού, του ορισθέντος προ καταβολής κόσμου διά την υιοθεσία ημών εν τω ηγαπημένω Αυτού Υιώ». (Έφ. γ' 14-21, α5). Τέτοιων ιερών και φρικτών μυστηρίων μύστης και ιερουργός ο ιερέυς υπάρχων, οφείλει πριν από όλα να έχει προσφέρει τον εαυτόν του ολόκληρον, ψυχή τε και σώματι, «θυσίαν ευαρεστον και ζώσαν» ενώπιον του Θεού. «Ιεροσύνης καταξιωθείς τῆς θείας καὶ σεβασμίου, σεαυτὸν πρότερον κεχρεώστηκας ἔχειν τεθυμένον τῷ θανάτῳ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἡδονῶν, καὶ οὕτω κατατολμᾶν προσάπτεσθαι τῆς ζωηρᾶς καὶ φρικώδους θυσίας, εἰ μὴ βούλει, ὡς ὕλη εὐπρητοῦς τῷ θεῷ κατακαῆναι πυρὶ», διδάσκει αἰῶνες πριν ο ὅσιος Θεόγνωστος περί ιεροσύνης. Γι' αυτό στην πρακτική ζωή γράφει ο γέρων «ο Χριστιανός οφείλει πρωτίστως να είναι ασκητής. Ακόμη περισσότερο ο μοναχός, ο ιερέας. Μίσησε τον εαυτό σου, άρχισε να κατανοεῖς τον εαυτό σου όχι μόνο μέσα από την εγκράτεια των παθών, αλλά και μέσα από την αντίσταση σε αυτά, δηλαδή με την επίθεση εναντίον τους και αμέσως θα αισθανθείς ανακούφιση. Κάποιο φως θα ανατείλει στην ψυχή». Το μέγα έργο της ιερωσύνης είναι ανάγκη να συνοδεύεται με μεγάλη καθαρότητα. «Οι λειτουργοί της Καινής Διαθήκης, της εσφραγισμένης διά του Αίματος του Χριστού είναι ελεύθεροι εκ του παλαιού καλύμματος και «ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ» (Β' Κορ. 3,12-18) προσφέρουν τας ικεσίας αυτών ενώπιον του προσώπου του Πατρός». Ο ίδιος ο μακάριος Γέρων Σωφρόνιος σε επιστολή του προς τον Μπάλφουρ αποκαλύπτει ότι στον προσωπικό καθημερινό του αγώνα για να διαφυλάξει τον εαυτό του καθαρό από κάθε μολυσμό «σαρκός και πνεύματος», εν καιρώ σαρκικών πειρασμών ουδεμίαν συγκατάβασιν επέτρεπε, και μάλιστα σαν

φοβερός δήμιος μη φειδόμενος ούτε καν της ζωής του επάλαιψε κατά των ακαθάρτων αυτών παθών. «Εγώ ο ίδιος», γράφει, «με την ευλογίαν του πνευματικού μου, χτυπούσα για μια περίοδο τον εαυτό μου σε κάθε ερεθισμό μέχρι που δημιουργούνταν αιματηρό: μώλωπες, ωστόσο τελικά ο πόνος φθάνοντας στην καρδιά να σβήσει και να δαμάσει την κίνηση της σάρκας... Μια φορά παραλίγο να σκοτώσω τον εαυτό μου... Σκληρός ο λόγος αυτός αλλά τι να κάνουμε; Καλύτερα όπως λέγει ο όσιος Ισαάκ ο Σύρος να πεθάνουμε στην άσκηση παρά να παραδοθούμε στα πάθη, να χάσουμε την ανθρώπινη εικόνα και να προδώσουμε τον Χριστό».

Τέτοιας λοιπόν καθαρότητας οφείλει να είναι η ζωή του ιερέως, για να προσφέρει ευάρεστα στον Θεό τη λογική λατρεία.

Για τον Γέροντα Σωφρόνιο ο κάθε ιερέας, ακόμη και ο ερημίτης ιερέας δεν είναι απλός λειτουργός των αγίων μυστηρίων, αλλά θερμός ικέτης «υπέρ της του κόσμου ζωής και σωτηρίας». «Ο Ιεουργός του μυστηρίου της Λειτουργίας ίσταται εν αμέωω εγγύτητι προς τον Υιόν του Θεού, όστις είναι το «πλήρωμα του Νόμου και των προφητών» (Λειτουργία αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου) και διά του οποίου εγενόμεθα κάτοχοι «ρημάτων ζωής αιωνίου» (Ίω. 68, Β,8). Ομιλώντας εκ της πείρας του ως αγιορείτου ερημίτου ιερέως μας φανερώνει το μυστήριο της διάβασης εκ της προσκαίρου πραγματικότητας εις την αιώνια πραγματικότητα, που μας προετοιμάζει η Θεία Λειτουργία. Γράφει περί αυτού «Το πλήρωμα αυτής (της Θείας Λειτουργίας) αιχμαλωτίζει ημάς ολοτελώς τοσούτον, ώστε, ότε ήμην εν τη ερήμω και ετέλουν μόνος την Λειτουργίαν, έχων μετ' εμού μόνον ένα μοναχόν - όστις ήρχετο, ίνα απαντά εις τας δεήσεις των εκτενών, αναγινώσκη τον Απόστολον και παρέχη την λοιπήν αναγκαίαν συμμετοχήν, εις τόπον λαού - τότε ούτε εγώ ούτε ο μοναχός εκείνος ησθάνθημεν ποτέ έλλειψιν τινά. Άπας ο κόσμος ήτο εκεί μεθ' ημών. Και ο κόσμος και ο Κύριος. Ο Κύριος και η αιωνιότης. Η πείρα αυτή της έρημου εδίδαξεν εμέ να προσεύχομαι δια της ιερατικής προσευχής και μετά του λαού και άνευ της ορατής αυτού παρουσίας». Ο ιερεύς ως λειτουργός των αγίων μυστηρίων και ως ποιμήν των λογικών προβάτων του Χριστού κινείται μεταξύ αυτών των δύο πόλων, αφού αναπόφευκτα το ένα οδηγεί στο άλλο.

«Καθίσταται νυν αδύνατον δια τον ιερέα, τον προσφέροντα την αναίμακτον θυσίαν να παραμείνη εν τοις ορίοις των κατά τόπους μόνον αναγκών, επιλανθανόμενος πάσης της λοιπής ανθρωπότητας, της βασανιζομένης απεγνωσμένως εν τοις δεσμοίς του άδου, του αμοιβαίου μίσους και παντός είδους εκβιασμών». «Αλλ' ο γευθείς πνεύματος Χριστού δεν δύναται να αποφύγη την συνάντησιν μετά του ωκεανού των δυστυχιών. Ούτος συμμετέχει εις την προσευχήν του Κυρίου, όστις έδωκεν εις ημάς το «υπόδειγμα» (Ίω. ιγ', 15). Καθώς ούτος προσήυχετο υπέρ όλου

του κόσμου ούτω και ημείς οφείλομεν και να ζώμεν και να αισθανώμεθα (βλ. Φιλ. β', 5). Τούτο είναι ιδιαιτέρως αναγκαίον δια τον Ιερέα, τον τελούντα την Θείαν Λειτουργίαν, εάν ούτος αγωνίζεται να εισέλθη πληρέστερον εις την καθολικὴν αὐτῆς θεωρίαν» Ο ιερέας, κατὰ τὴ διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Γέροντος, οφείλει νὰ γίνῃ, κατὰ τὸ δυνατόν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ὅμοιος μετὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μόνον ἀληθινὸν ἀρχιερέα ὅστις προσέφερεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ Ἀδάμ. «Διὰ τῆς εὐλογίας Αὐτοῦ, (τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ), ἡ Θεία Λειτουργία ἀνεπανάληπτος οὕσα ἐπαναλαμβάνεται εἰς τοὺς αἰῶνας» . «Καὶ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ ἐντολὴ νὰ τελώμεν τὴν Λειτουργίαν εἰς ἀνάμνησιν Αὐτοῦ (Λουκ. κβ, 19) ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς τὸ ἀληθινὸν κέντρον πάσης τῆς κτίσεως – ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς προσοχῆς ἡμῶν».

Μέγας ὁ ἀγὼνας γιὰ τὸν ἱερέα νὰ παραμείνῃ στὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς Θείας Λειτουργίας. Τὸ «κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖν» τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι καθόλου μικρὸ πρᾶγμα ἀλλὰ χρειάζεται γενναία ψυχὴ, ἰσχυρὸ φρόνημα καὶ πίστη ἀκλόνητη, ὥστε νὰ ἐπακολουθεῖ ὁ ἱερεὺς «τοῖς ἵχνεσιν» τοῦ Κυρίου.

Μετά πόνου ὁ Γέροντας μας ὁμολογεῖ ὅτι «ἡ ψυχὴ τοῦ ἱερέως ἀναποφεύκτως θὰ φθάσῃ πολλάκις εἰς ἐξάντλησιν ἐκ τῆς θεωρίας παντός εἶδους παθημάτων ἀφ' ἑνός, καὶ ἀδικιών καὶ ἐκβιασμών ἀφ' ἑτέρου. Ἀκριβῶς, οἱ ἀνάρμοστοι αὗται πράξεις καὶ σχεδὸν πάσαι αἰ κατὰ τὸ φαινόμενον παράλογοι πράξεις τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦν ἔνδειξιν τῆς πτώσεως τοῦ κόσμου ἡμῶν. Δι' ἐπιμόνου ἀσκήσεως οφείλομεν νὰ κρατήσωμεν ἀμείωτον τὴν ἐμπνευσιν ἡμῶν διὰ τὴν λειτουργικὴν προσευχὴν ὑπὲρ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Παν πάθος καὶ πάσα κακοήθεια τῆς ἀμαρτίας, εἴτε ἐντὸς ἡμῶν τῶν ἰδίων, εἴτε ἐντὸς τῶν ἄλλων ἐκτὸς ἡμῶν, ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τῆς καθολικῆς ταύτης προσευχῆς. Καθήκον τοῦ ἱερέως εἶναι ἡ ἀναλλοίωτος ἐν χρόνῳ ἐπανάληψις τῆς Θείας πράξεως τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ κόσμου, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἑμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. κβ 19). Εἶναι ζῶσα «ἀνάμνησις» ὡς ορατὴ παρουσία τῆς ἐν Γεθσημανὴ προσευχῆς καὶ τοῦ ἐν Γολγοθᾷ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς οἰκουμένης».

Ἡ ἱερωσύνη εἶναι ἡ χάρις ἡ τελούσα τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ ὁ ἱερεὺς εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὁ ὁποῖος «χαίρων τὴν ψυχὴν καὶ τρέμων τὴν χειρὶν» ὡς ἄλλος Ἰωάννης Πρόδρομος διακονεῖ τὸ μέγα ἔργον αὐτῆς, γιὰ τὴν «Λειτουργίαν, ἐν τῇ αἰωνίῳ αὐτῆς πνευματικῇ πραγματικότητι, εἶναι θυσία ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἰδοὺ διὰ τί, συναντώμενοι μετὰ τῆς συνθλιπτικῆς μάζης τῆς ἀμαρτίας, εἴτε ἐντὸς, εἴτε ἐκτὸς ἡμῶν, δὲν παύομεν νὰ παραμένωμεν ἐντὸς τῆς λειτουργικῆς πράξεως. Ὅταν ἔχωμεν τοιαύτην συνείδησιν περὶ ἱερωσύνης, ἅπαντα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀποτελεῖ διακονίαν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Εἰς τούτῳ συνίσταται ἡ

ουσία του εις ημάς θείου δώρου: «του Βασιλείου Ιερατεύματος». Εξ όλων αυτών καταλαβαίνομεν ότι ο ιερέυς είναι πράγματι στην «πρώτη γραμμή του πυρός» αγωνιζόμενος την προσευχή και τη θεία λατρεία, ώστε «όλοι οι λαοί της γης να γνωρίσωσι τον Κύριον εν Πνεύματι Αγίω», όπως ο άγιος Σιλουανός προσηύχετο υπέρ όλου του κόσμου. Στο σημείο αυτό, άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι ο θεόφρων Γέρων Σωφρόνιος δεν διστάζει να μας μιλήσει και για ένα θέμα, που λίγοι πατέρες της Εκκλησίας το αγγίζουν, ως άκρως ιερώτατον και κρύφιον των χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος. Μας γράφει λοιπόν ο Γέροντας ότι «είναι δυνατόν να είναι τις φορεύς της χάριτος του «βασιλείου Ιερατεύματος» (βλ. Α΄ Πέτρου 5 και 9) και όταν δεν φέρη ιερατικό αξίωμα. Η εσωτερική ουσία της ιερωσύνης ταύτης έγκειται εις την προσευχήν υπέρ όλου του κόσμου κατά το υπόδειγμα (Ίω. ιγ΄, 15) του ιδίου του Κυρίου. Δι΄ ημάς τους ανθρώπους το ύστατον εφικτόν μέτρον είναι να προσευχώμεθα υπέρ όλου του Αδάμ, ως και υπέρ ημών των ιδίων. Τοιαύτη προσευχή αποτελεί σημείον ότι αποκαθίσταται εν ημίν εκείνη η «εικών», ήτις παρεσχέθη εξ αρχής εις τον άνθρωπον (Γέν. α΄, 26). Τα παθήματα του Χριστού και η ανάστασις Αυτού εκόμισαν εις την ανθρωπότητα την χάριν ταύτην (Λουκ. κδ΄, 46.49). Πάντες και έκαστος εκ των πιστευόντων εις τον Υιόν του Θεού εκλήθησαν να δεχθούν την δωρεάν ταύτην εκ του Δωρεοδότου: να γίνουν «Βασίλειον ιεράτευμα» Δεν υπάρχει τίμημα δια την ευλογίαν ταύτην, ήτις αποκτάται δια μακράς και εμπόνου ασκήσεως».

Ο ιερέας ως ποιμένας των ψυχών των ανθρώπων “υπέρ ων Χριστός απέθανεν” οφείλει επιμελώς να εργασθή σε κάθε έναν άνθρωπον ειδικά και ξεχωριστά, για να τον βοηθήσει να εισέλθη στον χώρο της ειρήνης του Χριστού. Οφείλει να συνεργήσει στην εσωτερική αναγέννηση και επιμόρφωση των ανθρώπων διά της χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Οφείλει να εμπνεύση ανδρείαν στους όλιγοψύχους ως προς τον αγώνα της ζωής σύμφωνα με τις εντολές του Κυρίου. Με έναν λόγο να συντελέση στην πνευματική μόρφωση κάθε ενός ξεχωριστά και όλων μαζί. Ο ιερέας βιώνει ένα μαρτύριο καθότι διά της λειτουργικής προσευχής υπέρ όλης της ανθρωπότητος η ψυχή του βυθίζεται στον ωκεανό των ανθρωπίνων παθημάτων.

Σε τέτοια φοβερή διάσπαση και διελκυστίνδα ζει ο ιερέας επιφορτισμένος με την ποιμαντική ευθύνη των ανθρώπων, έστω κι αν ακόμη δεν είναι εν τω κόσμω ποιμένας. Αφ΄ ενός μεν φέρει καθαρή τη συνείδηση ότι δεν ωφελείται ο άνθρωπος, «έαν κερδίση τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ»(Μάρκ. 8, 36) αφ΄ έτερου δε έχει την εντολή του Κυρίου: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19).